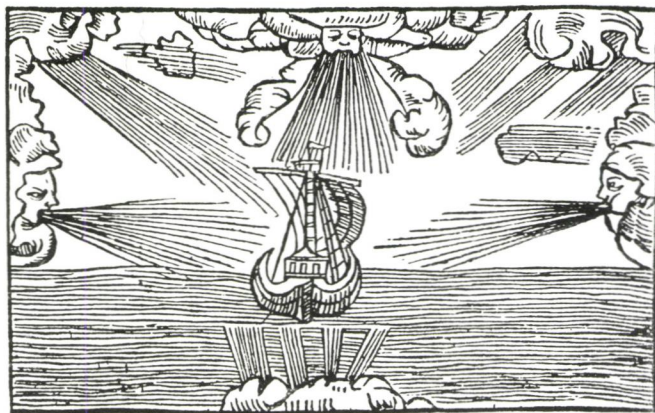

VARDØGER, TANKEOVERFØRING OG SYNSKE FOLK

OM OVERSANSELIGE OPPLEVELSER

Fra svarene på NEG's spørreliste nr. 159

Sigrid Smith

Jule-
hilsen

1991

Kjære medarbeidere og andre venner!

Som vanlig kommer NEG med et lite skrift med takk for det år som er gått. Denne gangen er artikkelen forfattet av en av de forskere som har bedt oss om å sende ut en liste - ca. en liste i året blir til på den måten.

I år er disse listene sendt ut (antall svar pr. 30.11. i parentes):

april	157	Rydding og rengjøring	(122)
juni	158	Amatørfotografering	(120)
juni	159	Uforklarlige opplevelser	(124)
okt.	Særemne 24	Øst-Europa etter Berlinmurens fall	(49)

Liste 160 **Tingene og vi** (des.) sendes ut sammen med denne julehilsen. - Det er den lengste spørrelisten som vi har laget på mange år, og vi håper at våre medarbeidere tar seg tid til å svare. Det spiller ingen rolle om det tar en god stund.

For fullstendighetens skyld skal også øvrige innkomne svar i år nevnes: 155B **Forsamlingslokaler** 42; 156 **Bruken av TV** 131; S23 **Soldagen** (kun til de nordligste fylker) 20; eldre lister 30; opptegnelser uten støtte i spørreliste 15.

Fra våren 1991 har NEG begynt å gi ut et kontaktblad, **sNEGlen**, som har kommet med to nummer. Der har vi presentert det viktigste som har hendt foruten spørrelistene, men for sikkerhets skyld repeterer vi det her:

Mai Besøk ved Jevnaker historielag, hvor NEG presenterte seg og sin virksomhet og prøvde å verve nye medarbeidere.

Juni Hele NEG på feltarbeid i Ski kommune, Akershus fylke, i to dager for å lage et "stedsportrett" ved hjelp av intervjuer, nedtegnete observasjoner, fotografering og innsamling av småtrykk fra kommunen.

Okt. Innsamling av brudebilder begynner.

Okt. "Operasjon Dagbok" begynner - en kampanje sammen med tre andre institusjoner for å registrere og helst også kopiere dagbøker, private regnskapsbøker, kalendre, 7. sanser, husholdningsbøker o.l., først og fremst før 1945. - Kampanjen har hittil resultert i ca. 20 henvendelser.

Torbjørn Sørli's "Stikkordregister til spørrelistene 1-155, S1-S22" er publisert. Et manuskript av Svein Solli om de norske polititroppene i Baggböle, Sverige, er ferdig for trykking (bygger på spørreliste), og innen "Hytteprosjektet", som Forskningsrådet støtter, er fire rapporter trykkeferdige.

Göran Rosander

Omslag: Eli Irene Johnsen, NEG. Bildet er hentet fra Olaus Magnus, Historia om de nordiska folken, første utgave i 1555.

VARDØGER, TANKEOVERFØRING OG SYNSKE FOLK Om oversanselige opplevelser

På forsommeren i år sendte NEG ut en spørreliste om uforklarlige opplevelser. Det kom inn mange og gode svar. Listen ble sendt ut som et ledd i en litt større undersøkelse omkring uforklarlige opplevelser med spesiell vekt på norsk gjengangertradisjon og på varsler av forskjellige slag, en undersøkelse som jeg skal foreta i samarbeid med NEG. Spørrelistesvarene vil danne en viktig del av mitt materiale. Andre kilder er bl.a. svar på to tidligere spørrelister fra NEG, samt Norsk Folkeminnelags skrifter, og oppskrifter fra Norsk Folkeminnesamlings arkiv på Blindern.

I forordet til spørrelisten pekte jeg på at det materialistiske syn på livet som har preget Vestens tenkning gjennom det siste hundreåret eller vel det, ikke lenger synes å være helt enerådende. Interessen for de ikke-materielle sider ved vår tilværelse ser ut til å ha øket sterkt i løpet av de senere år. Det er sannsynlig at denne interessen har vært til stede hele tiden, men ikke fått lov til å komme til overflaten; folk har vært redde for å bli stemplet som overtroiske eller kan-skje til og med litt rare. Men nå ser dette ut til å ha snudd. At man har hatt underlige opplevelser, som man har vanskelig for å finne en såkalt naturlig forklaring på, er noe som det igjen går an å snakke åpent om.

Spørrelisten som ble sendt ut, var i to hovedavsnitt. I avsnitt I spurte vi om egne, personlige opplevelser, eller erfaringer som nære familiemedlemmer eller kjente hadde hatt når det gjelder "det overnaturlige". I avsnitt II var vi ute etter historier som ble fortalt "på folkemunne" i miljøet.

Når det gjelder vårt første spørsmål på listen, dreier dette seg om selve innstillingen til "det overnaturlige", hvordan man generelt ser på dette spørsmål. Svarene her viser som ventet, at folk har svært ulikt syn når vi beveger oss inn på dette området. Som det ene ytterpunkt står skeptikeren, som avviser det paranormale, eller mener at alt sikkert har en rasjonell forklaring - når vi bare kommer så langt.

Dette har jeg et meget nøkternt forhold til. Jeg ser det slik at selv om det finnes uforklarlige ting, anser jeg dem ikke dermed som overnaturlige, bare uforklarte.
Akershus, Bærum, NEG 30037

Det er jo ting vitenskapen ikke kan forklare, liv, stoff og energi, lærte jeg i skolen.

Jeg er en nøktern type som ikke egner mig som medium, så jeg må få lov til å være skeptiker til overnaturlige fenomener. - Akershus, Skedsmo, NEG 29998

...I dag er eg overtydd om at alt mennesket opplever kan forklarast rasjonelt. Eg held då religion og gudstru utanom.

Konklusjonen må bli at sjølv med eit barndomsmiljø som eg har (med) sterke røter i gamal overtru, so har eg personleg ikkje nokon gong opplevt noko som ikkje kan forklårast. Og likevel veit eg at andre kan vere eller kome i den situasjon at dei opplever å få sanne draumar, og på sett og vis sjå inn i framtida.
Aust-Agder, Bygland, NEG 29851

Jeg har liten tro på det overnaturlige. Jeg tror det mest er tilfeldigheter. Den mening har jeg bestandig hatt.
Oppland, Gran, NEG 29995

Som hver annen noenlunde normal person er jeg skeptisk til alle slags overnaturlige fenomener. Uforklarlige ting forekommer sjølsagt, men de har sikkert sin naturlige forklaring! For det er vel ikke på noen måte sikkert at alle naturlover enda er oppdaga? Noen naturlover er også gått i glemmeboka!... - Sør-Trøndelag, Orkdal, NEG 29804

Min første innskytelse ved gjennomlesning av denne spørrelisten, var at her har jeg ingenting å svare med. Jeg er altfor nøktern, har aldri hørt noens vardøger - kjenner ingen s.k. "synske" - og ville vel heller aldri trodd på en sådan!

Jeg har aldri vært sanndrømt eller "sett inn" i fremtiden - heldigvis. De s.k. horoskopene i div. media har jeg alltid avvist som det rene oppspinn. Telepati kunne nok være praktisk, særlig i rushtiden når mobiltelefonettet er overbelastet eller når personsøkeren er avskrudd - og middagen venter, men dessverre har jeg aldri opplevd at selv det mest konsentrerte forsøk på tankeoverføring har ført frem.

Noen uforklarlige opplevelser av s.k. overnaturlig art har jeg aldri hatt - sikkert pga. min nøkterne "tviler"-legning. Men jeg vet i allefall at jeg ville være meget reddere for å møte en evnt. voldtektsforbryter eller en innbruddstyv enn et stakkars spøkelse!
Akershus, Bærum, NEG 29844

De fleste som har svart på spørrelisten stiller seg likevel avventende, eller positive til at det finnes sider ved vår tilværelse som kan være vanskelig å forklare ut fra et naturvitenskapelig synspunkt. Her må det imidlertid innskytes at dette ikke gir grunnlag for å trekke slutninger i den ene eller annen retning, fordi det er nokså sannsynlig at vi ville finne relativt mange skeptikere blant dem som ikke svarte på denne spesielle spørrelisten. De uttalelser som følger, er nokså typiske eksempler på svar fra informanter som ikke avviser "det overnaturlige".

Eg stiller meg ikkje avvisande til det såkalla overnaturlige, vil heller seia at eg er open og spørjande, men eg har heller ikkje vore særleg oppteken av slike ting. I seinare år har eg gjerne tenkt meir på slikt, kanskje fordi eg er meir åleine enn før. Sirkelen omkring ein minkar med åra og ein får tid til å tenkja attende og

minnast. Det gjer vel og sitt at media og aviser av og til tek opp slikt ein kallar overnaturlig og uforståeleg. Eg hallar meir og meir til den lei at slikt kanskje nettopp er naturleg. Serleg tykkjer eg at oppdaginga av D.N.A. molekylet er interessant. Vi menneske er ein del av naturen, både med det vi ser og det vi ikkje kan sjå og oppfatta. Difor er det vel heilt rimeleg at all naturen påverkar oss. - Rogaland, Sola, NEG 29815

Jeg tror ikke på spøkelser, men at det finnes hendelser som en ikke kan forklare, mener jeg er sikkert. Har hørt om synske mennesker som ser bortkomne ting og folk, og at det skjer, vet jeg." - Nordland, Steigen, NEG 29841

Det er mere mellom himmel og jord enn det vi mennesker kan kontrollere. Jeg tror at det er noen over oss som er med og styrer våre skjebner. Det finnes også noe overnaturlig. - Østfold, Sarpsborg, NEG 29843

Min innstilling til dette er at det ennu finns ting mellom himmel og jord som videnskapen ikke har noen forklaring på. Det blir jo stadig forsket, og man finner stadig svar på spørsmål. Ser vi tilbake i historien, finner vi at slik har det vært helt fra menneskene kom til. I den "nyere tid" har vi også fått både relativitetsteorien og kvanteteorien. Det er klart at jo eldre man blir desto mer tenker man på dette uten at man går og tenker på dette til enhver tid. - Oslo, NEG 29855

Jeg tror det finnes sider ved vår tilværelse som vi ikke kan forklare. Kanskje årsaken helst er at jeg ser at det er mange ting "vitenskapen" har trodd den kunne forklare, men forklaringen må forandres. Miljøkunnskapene gjennom de siste 20 åra viser meg at vitenskapen ikke strekker til til å ta vare på vårt miljø. Legevitenskapen synes også å komme til kort på mange områder, selv om det også gjøres fremskritt og skjer mye fint her... Aust-Agder, Vegårshei, NEG 29842

Som ingeniør - programmert med kjemiske og fysiske form-ler, data og aksiomer - er jeg programforpliktet til å avvise alt som ikke kan måles, veies, eller på annen måte "vitenskapelig" bestemmes og føyes inn i tekniske normer. I unge år var dette leveregelen og alt følelsesladet og ikke målbart ble avvist med forakt. Med årene - da en så "gamle guder" bli detronisert og det uforklarlige ble satt i fokus, endret innstillingen seg. Da en i tillegg opplevet og nøkternt noterte enkelte ting som ikke ville føye seg inn i de vitenskapelige spilleregler, ble en med årene agnostiker... - Oslo, NEG 29866

Min innstilling til de overnaturlige sidene ved livet har endret seg ganske mye. Som ganske ung var jeg overbevist om at spøkelser ikke fantes. Idag er jeg mer søkende (...) jeg tror at noen få mennesker har en slags innsikt i andres plager, sykdommer og tap. Og at disse kan hel-

bredes av disse få "utvalgte" som har evner utenom det vanlige. At de ser bortkomne ting, dyr og mennesker og kan beskrive stedene detaljert mener jeg er temmelig overbevisende, selv om de synske bommer ganske ofte (...)

Kort sagt: jeg er spørrende og søkende, men tror ikke blindt på alle synske og alle merkelige hendelser som virker overnaturlige. De fleste kan forklares på en eller annen måte, men noen hendelser er så besynderlige at man må få tvile. - Oslo, NEG 29862

Det finnes mere mellom himmel og jord enn vi aner, og det er det meste i tilværelsen vi står uforstående overfor - og ikke makter å forklare - selv om vi aldri så mye stiller oss selvkloke - og prøver inbille verden at vi vet alt. Etter alle mine leveår, har jeg den samme holdningen til dette. (...) Jeg er 100% overbevist, at vi er omgitt av overnaturlige vesener, som vil hjelpe og berge oss i land - etter den ofte vanskelige livsseilasen...
Oppland, Etnedal, NEG 29859

Vi avslutter disse generelle betraktninger omkring det overnaturlige med et svar fra en eldre mann, som i likhet med flere informanter, ikke bifalt at jeg ønsket å skille religiøs tro fra det paranormale. Dette gjorde jeg, fordi kirken selv gjør det; den skjelner, og har alltid skjelnet mellom tro, og det som den, og mange med den, kaller overtro.

Selv ønsker jeg ikke å bruke ordet overtro i denne forbindelse, men foretrekker betegnelsen folketro.

La meg med en gang få sagt at min besvarelse av spørreliste 159 vil bli ganske radmager, hvis det overnaturlige jeg har opplevet skal frakobles min kristne tro. På dette område har jeg gjennom et langt liv opplevd ting som jeg ikke kan forklare uten en fast tro på Gud, og at Han hører bønn, og ofte svarer slik at det strekker seg langt utover hva man kan fremsi i en bønn. På dette område måtte jeg bruke mange ord for å fortelle om mange spennende opplevelser. Jeg har imidlertid lest, både innledning og spørrelisten nr. 159 flere ganger, og tror at jeg et stykke på vei forstår hvordan svarene forventes. La meg videre si at det er umulig å gi svar på alt ad. forstandens vei, selv om "de opplyste" (Neg) mener å ha løst aldri så mange knuter. Vitenskapen har hatt og har sin plass og berettigelse, men ikke alt fra "de opplyste" slukes rått av oss på grasrota, og som tror på hva "den gamle boka" sier... - Oslo, NEG 30069

Under sp. 2 bad vi om informantenes syn på hvordan de ikke-materielle sider ved tilværelsen kunne komme til uttrykk. Vi spurte om tankeoverføring (telepati), vardøger, forskjellige former for synskhet, sanne drømmer. Et spørsmål om astrologi var også med.

Som sikkert mange av informantene vet, kalles telepati og de forskjellige former av synskhet (sanndrømthet hører også med

her) med en felles betegnelse for ESP-fenomener. ESP er en forkortelse for extra-sensory perception. På norsk snakker vi om utenomsanselig informasjon eller utenomsanselig kunnskaps-erhvervelse. For lettvinthets skyld vil jeg bruke forkortelsen ESP her. Når det gjelder ESP, har det i flere årtier vært foretatt kontrollerte vitenskapelige forsøk omkring disse fenomener, spesielt i U.S.A. Der er parapsykologien anerkjent som selvstendig vitenskapelig fag ved enkelte universiteter. Selv om mange også her hjemme etter hvert erkjenner at de fleste ESP-fenomener må anses som bevist, finnes det selvsagt mange skeptikere fremdeles, såvel hos oss, som i utlandet.

Med hensyn til hva som er bevist eller ikke bevist, vil jeg for ordens skyld påpeke følgende: ESP-opplevelser som våre informanter beretter om, og som etter hvert vil bli gjengitt her, representerer bare det som det i utgangspunktet var meningen at de skulle gjøre, nemlig vise oss den enkeltstående, rent personlige opplevelse. Det forhindrer imidlertid ikke at disse beretninger også er svært overbevisende eksempler på fenomener som man mener er bevisbare.

Vi stilte også følgende spørsmål: "Har du hatt uforklarlige opplevelser av et eller annet slag, opplevelser der du følte at vanlige, rasjonelle forklaringer ikke strakk til, i hvert fall bare delvis? Hvis du har hatt slike opplevelser, vil det være av den største verdi for vår undersøkelse om du kunne gjengi disse opplevelsene så detaljert du kan."

Vi var også interessert i lignende opplevelser hos nære familiemedlemmer eller kjente.

Her spør vi rent generelt om uforklarlige opplevelser. Dette spørsmål ville gi informantene anledning til å fortelle om eventuelle "møter" av overnaturlig karakter, altså "møter" med gjengangere, eller ulike former for spøkeri.

Med dette kommer det noe nytt inn i bildet. For slike hendelser tilhører de fenomener som ikke lar seg fremkalle ved hjelp av viljen, man har ingen kontroll over slike situasjoner, og man kommer antakelig heller aldri til å få det. Med andre ord dreier det seg her om en type fenomener som unndrar seg det vi i dag ser på som vitenskapelig kontroll. Jeg tror det vil hjelpe til å klargjøre begrepene om vi på denne måten skjelner mellom oversanselige fenomener (ESP) som regnes som vitenskapelig bevisbare (selv om man overhodet ikke forstår hvordan det hele virker, bare at det virker) og øvrige oversanselige erfaringer, som gjerne benevnes subjektive opplevelser.

ESP-OPPLEVELSER

Vi vil først gjengi noen av spørrelistesvarene som er kommet inn når det gjelder ESP-opplevelser.

Tankeoverføring

Telepati eller tankeoverføring som vi kan definere som utenomsanselig kommunikasjon mellom personer, ser ut til å være det ESP-fenomen som folk oftest opplever. (Vi forutsetter her at man i utgangspunktet har akseptert at tankeoverføring kan finne sted; muligens er dette den ESP-opplevelse som lettest kan avvises som "tilfeldig sammentreff".)

Følgende er svært vanlig: man tenker på et annet menneske, så ringer telefonen, og der er vedkommende på tråden. Dette skjer ofte uten at man har hatt kontakt med hverandre på lange tider, kanskje flere år. Opplevelsen nedenfor er typisk i så måte:

For to år siden satt jeg og arbeidet med min selvbiografi. Jeg kom i tanker om at det var en barndomskamerat, en fjern slektning, som lærte meg å svømme. Et øyeblikk tenkte jeg på å ta med denne begivenheten i boken, men droppet snart tanken da jeg fant dette uvesentlig. I samme øyeblikk, mens jeg satt ved PC-en, ringte telefonen. - Goddag, det er B. Jeg kjente stemmen, selv om det var 15 år siden sist jeg snakket med ham, og sannsynligvis flere år siden jeg hadde tenkt på min gamle "svømmelærer". Han ville be meg om et råd vedrørende sin bolig.
NEG 29857

En informant forteller om telepatiske opplevelser som er så intense at de gir seg rent fysiske utslag.

Ja, jeg har opplevd å tenke sterkt på et menneske, føler at vedkommende tenker på meg akkurat da, føler jeg "brenner" i ansiktet - og svært ofte tar nettopp den personen kontakt akkurat da. - NEG 29877

I de neste to beretningene ser det ut til at det som utmerket godt kunne ha vært tankeoverføring, kom informantene til nytte rent praktisk.

En annen form for "telepati" hendte meg under ing. eksamen. Det var muntlig, teoretisk kjemi - tunge saker. Eksaminator stilte et vanskelig spørsmål og jeg sto fast. Men han var av den elskverdige typen - en jeg fra før hadde god kontakt med. Så kom åpningen - hvorfra? Fra hjernens innerste mørkeloft fremkalt av intens konsentrasjon - eller ved en overføring fra eksaminator. For temået var ganske ukjent, selv ved å granske det etter hendedelsen. - NEG 29866

Tankeoverføring dreier seg ofte om svært så hverdagslige ting. Men ikke så sjelden i forbindelse med krisesituasjoner har folk telepatiske opplevelser som forteller dem at noe er galt, med f.eks. et familiemedlem. Disse opplevelsene kan ytre seg på ulike måter: man kan se noe, høre noe, eller bare følelsen av at noe er galt, altså en rent intuitiv opplevelse.

Dette siste er vel det vanligste, noe som går frem av selve betegnelsen tankeoverføring.

Derfor kan nok enkelte ha vanskelig for å akseptere at det virkelig dreier seg om en telepatisk opplevelse når man ser eller hører den personen som er i en eller annen krisesituasjon. Jeg har ikke anledning til å komme nærmere inn på dette her, bare henviser til litteraturlisten bakerst i heftet.

Her følger noen eksempler på slike kriseopplevelser, som svært mange vi fortolke som varsler, i hvert fall i ettetid.

Jeg har engang opplevd tankeoverføring, det var i 1959. En ettermiddag fikk jeg en vennelig følelse at noe kom til å henne. Dagen etter fikk jeg beskjed om at min bror som reiste i utenriksfart var innlagt på Haukeland sykehus hardt skadet etter en ulykke. Det hadde skjedd akkurat når jeg fikk den følelsen at noe var galt. Har aldri opplevd noe sånt hverken før eller siden. - NEG 30006

En annen gang var min mann og jeg i Oslo for å hjelpe en slektning med å flytte fra en leilighet til en annen. Da vi var ferdige, ville hun servere kaffe og rundstykker, vi var jo både sultne og slitne, men min mann svarte brått "Nei, vi må hjem med en gang". Og da vi kom hjem lå hans mor (som bodde alene i 2. eta.) i høy feber og lungebetendelse. Hun var heller ikke overrasket over at vi kom så snart hjem, for hun hadde bedt Gud om at vi skulle komme. --- Det er jo telepati i en slags form, det også. NEG 30061

Søster mi, As. meiner at hu hadde ein opplevelse ein gong mens Ak. mannen hennar var på sildefisket. Det var før krigen, hu lå og vaska golvet og fekk ein støkk, hjerta hoppa, og hu sa "Nå hendte der noe med Ak."; om kvellen ringde Ak. heim, og sa at dei var nær på å drukna, men dei klara seg; då As. spurde om tia då det hendte, var det samma klokkeslett. - NEG 29806

Min mormor var ekspert på uforklarlige historier, fra den bygda hun kom fra. (...) Hun kunne for eksempel si at i dag kjem N.N. på besøk. (Uten noen form for synlig varsel telf. brev ets.) N.N. kom som mormor sa. Da mormor var sengeliggende de siste år, stelte jeg for henne. En morgen sa hun. I natt var N.N. her og tok farvel, vi får nok beskjed i dag. Og ganske riktig. N.N. hadde dødd om natten. Forvarsler om besøk, død, var veldig vanlige fenomen. - NEG 29863

I 1939 var jeg ei tid på sildenot. En morgen da jeg våknet "visste" jeg at min søster var død. Hun hadde vært syk lenge. Men jeg kan ikke forklare budskapet. Denne hendelse tolker jeg som en klar intuisjon. - NEG 30053

En formiddag i april (1989) gikk jeg ut for å handle. Som vanlig fulgte E. meg til døren, og sa: Kom vel hjem til

meg igjen, da. Jada, (...), svarte jeg.

Det hendte en gang i blant at jeg ble heftet på sli-ke handleturer, men da jeg så ringte på døren hjemme ble jeg møtt med et befriende: Takk og lov at du er hjemme igjen. Jeg har vært så redd for deg! (...)

Denne formiddagen kom jeg ut fra Jens Evensens bu-tikk (...). Da jeg passerte under det store treet ved inngangen til Balkeby hørte jeg et svakt sus i luften over meg. I neste øyeblikk deiset en stor, tykk grein fra treet og ned i asfalten foran meg. Et sekund senere ville jeg ha fått greinen i hodet. Helt sikkert! Da hadde jeg ikke kommet hjem til E., som jeg lovet. - NEG 29880

I eksemplene nedenfor dreier det seg ikke bare om vage følel-ser og forutanelser, men om synsopplevelser.

En annen uforklarlig opplevelse var min mormors beretning om siste gang hun så min bestefar. De bodde i Trondhjem. Han var lokomotivfører og for en kort tid utlånt til De svenske jernbaner i Narvik. En kveld kom han helt uventet inn på kjøkkenet. Hun ble så overrasket. Løp inn på sove-værelset og vekket min mor som var eldst, men da hun kom på kjøkkenet igjen, var han borte. Trodde først han spøkte med de, så de begynte å lete - uten resultat. Da-gen etter fikk de beskjed om at han var omkommet akkurat på det tidspunkt han sto på kjøkkenet. - NEG 29811

I Sandefjord fikk jeg en god kamerat. Han var sønn av en enke med seks barn som bodde i nabo huset. M. T. var gift med en hvalfanger. Hun fortalte at en natt våknet hun. Der sto mannen hennes i oljehyre. Vannet drev av ham. Han sto og så på henne, så ble han borte. Da visste hun at hun aldri fikk se ham mer. Da det var gått en tid kom det bud om at han var skyllet overbord da han sto ved harpun-kanonen. En av hennes kjente hadde hatt en liknende opp-levelse: En natt kom en og satte seg i sengen ved siden av hene, så på henne. Han kom også bort på sjøen. NEG 29807

I det neste eksempel forteller informanten en episode fra morens barndom. Morens bestevenninne lå for døden på et av Oslos sykehus.

Familien hos min mormor hadde fordelt seg i den store leiligheten for å ta seg en middagslur. Mor lå på en sofa alene i stuen og var sovnet da hun plutselig ble vekket av at en trykket henne så hårdt i hånden at hun skrek (hadde merke etter ringen lenge etterpå). Trodde det var min far som vekket henne, men ingen av de andre hadde vært i stuen. Hun tenkte straks på L. og så at klokken var ti på halv seks. De andre mente at det bare var tøv. Noen timer senere ringte L.'s mor og fortalte at datteren døde kl. fem. Familien konstaterte da at det ikke stemte. Dagen etter ringte mor selv til sykehuset og fikk bekref-tet at L. døde presis kl. ti på halv seks. - NEG 29873

I den neste beretning var det informantens oldemor og mormor som hadde opplevelsen.

Hennes far var los, fra den tid de brukte små båter og selv eide dem. I 1869, mormor var da 7 år gammel, og de bodde på (...), Kirkøy. En natt kullseilte losbåten ved Færder og bare logguten ble reddet av en annen skøyte. Da den kom opp under hvelvet for å ta losen var denne så utmattet og forfrossen at han ikke greide å ta linen men gled ned og forsvant.

I selvsamme øyeblikk, det ble senere kontrollert, banket det på soverumsvinduet hos hans kone. Dette var vanlig når han kom hjem nattetider. Min oldemor sto da opp og åpnet døren men der var ingen.

Mormor fortalte at da satte hennes mor seg rett ned og sa: - Nå er det hendt noe med far!

Kan det være en siste tanke som har utløst denne hendelse? - NEG 29805

Som avslutning på telepati-beretningene lar vi en skeptiker komme til orde:

Telepati / tankeoverføring slik jeg tenker har vel en naturlig forklaring. Når to mennesker tenker det samme samtidig er det vel en følge av at de er opptatt av hverandre, eller har felles følelser for hendelser de er opptatt av. "To sjeler og en tanke" er vel noe de fleste har opplevet. At dette skjer på samme tidspunkt tror jeg er tilfeldig. - NEG 30065

Vardøger

Mange forteller også om vardøger-opplevelser. Det er mye som tyder på at også vardøger har med tankeoverføring å gjøre, noe som forøvrig flere informanter kommer inn på. Men vi begynner med en uttalelse fra en informant som ikke tror på vardøger:

Noens fylje eller vardøger var et skremmende uttrykk for meg i min barndom. I dag er jeg vel av den meningen at det er en innbildt tilstand. "Hvis man tror man er syk, så blir man syk." o.s.v. - NEG 30065

Så følger en del beretninger:

Som gutt bodde jeg ca. 500 meter fra min morfars småbruk. Og morfar hadde vardøger. Jeg vet ikke hvor mange ganger vi hørte ham men det var en helt naturlig affære som vi ikke reagerte på i det hele tatt.

Og dette foregikk alltid på samme måte. Han brukte tresko. Plutselig, mens vi satt inne på kjøkkenet eller i stuen, hørte vi treskoene klapret opp stentrappen. Så ble det stille mens han tok treskoene av, deretter tok han i dørhåndtaket til inngangsdøren og så ble alt rolig.

Nå kommer bestefar sa vi til hverandre, men vi visste vi måtte vente en stund. Etter 10 - 15 minutter, akku-

rat den tiden det tok ham å gå hjemmefra, da kom han og de samme lydene gjentok seg enten det var sommer eller vinter.

Jeg har ikke gjort meg opp noen mening om hvorledes dette hang sammen, jeg har bare godtatt det. - NEG 29805

At enkelte mennesker har "vardøger" er vel alment akseptert. Det eneste jeg selv har vært borte i, som kan minne om den slags, var da min sønn fikk sertifikat og ofte var sent ute med bilen, særlig i helgene. Som de fleste andre mødre var også jeg nervøs for hva som kunne hende når 18-19 årige, nybakte sjåførere var ute flere i følge. Det hendte svært ofte at jeg våknet ut på natten av at en bil kjørte inn på gårdsplassen. Men ingen bildør ble lukket og ingen låste seg inn i huset. I løpet av de nærmeste 10-15 min. kom så min sønn hjem. Dette gjentok seg så ofte at jeg etter en tid bare snudde meg i sengen og tenkte at nå kommer han snart, og sov videre. Om dette har noe med "vardøger" å gjøre vet jeg ikke. Kanskje det heller er en hønemors instinkt. Han er også den av barna mine jeg alltid har hatt best kontakt med. - NEG 30035

Er ikke sikker på hva dere mener med ordene "fylgje eller vardøger", men kanskje jeg selv har slikt.

Når jeg var borte og var ventet hjem hørte min kone eller mine barn at jeg kom op trappa og inn i bislaget - men ingen kom inn. Det kunne gå ett kvarter før jeg kom. Dette hente mange gange. Vi var buden på kaffe til en nabo. Jeg kunne ikke gå til fastsatt tid men min kone gikk. De hørte tydelig jeg kom op trappa og tok i ytterdøra, men ingen kom inn. Det gikk ca. 10 minutter før jeg kom. Dette har hent mange gange med mig. - NEG 29875

Jeg har ofte hørt vardøger. Min avdøde mann hørte jeg alltid ca. 10 min. før ankomst. Min samboer har også vardøger. Noen har vardøger, sa vi før. Andre ikke. - Men det er gjerne noe stort tull - for vi sitter jo og venter. - NEG 29996

Sjøl har jeg ikke oplevd noens vardøger, men jeg hadde en onkel som hadde vardøger. Man hørte han alltid ca. 1/2 time før han kom. Han bodde hos sin søster i Oslo i sin ungdom, mens han hadde job derinne. Det var vel ikke ringeklokker enda, så han pleide og banke i glassruten i inngangsdøra med en ring han hadde på fingeren. Men hun pleide aldrig å lukke op før hun hørte bankingen en stund senere, for da først kom han. Han bodde også en tid hjemme hos bestemor, og hun fortalte fra en gang han hadde vært borte og hun ventet han hjem om kvellen. Da hørte hun han kom plystrenes, og gikk ut i kjøkenet for å stille til mat til han, men det kom ingen. Ca halv time senere kom han, plystret den samme melodi. - NEG 30003

Som oftest hører man et vardøger; men en sjelden gang dreier det seg om en synsopplevelse.

Jeg husker min mor og nabotante pratet om vardøger. De satt og så gjennom vinduet at det kom en kone de kjente og trodde hun skulle komme inn, men ingen kom. Det kalte dem vardøger. - NEG 29809

Ein nær slektning av meg fortalte at ho både såg og høyrde vardøgeret til far sin ein gong da ho var ung og budde heime på garden der ho var i frå. Far hennar hadde vore bort ein dag, og som vanleg kørde han med hest. Dette var sist på 1800-talet. Far hennar var seinare enn vanleg, og jenta gjekk ut og såg etter honom. Da såg ho at han kom køyrande. Ho vart forundra over at han ikkje sette frå seg vogna på den plassen der han bruka å sette ho. Jenta gjekk inn og fortalte at far hennar var komen. Men det varte og rakk og han kom ikkje inn. Så gjekk jenta ut att for å sjå etter far sin. Da kom han køyrande til gards og han sette frå seg vogna på den plassen der ho hadde sett at han sette ho første gongen ho såg han. Det synte seg at vogna hadde gått sund og måtte reparerast. NEG 30038

Til slutt 2 typiske hørselsopplevelser:

Med hensyn til "vardøger", kan jeg bare si at min far hadde et utpreget vardøger. Nesten bestandig hørte vi ham en halv times tid før han kom, selv om han ikke hadde faste klokkeslett. Vi "så" ham ikke, men hørte hans kjendte skritt, og hans særpregete "snufs". - NEG 30061

Vardøger har jeg hørt mange ganger. Ikke her heime i bygda, men på stølen. Der hører jeg grinda riktiger ca. 20 min eller 1/2 time før noen kommer. - NEG 30067

Synskhet og synske personer

Vi har nevnt ovenfor at tankeoverføring sannsynligvis dreier seg om utenomsanselig kommunikasjon mellom personer. Slik kommunikasjon kan derfor bare skje i samtiden.

Når det gjelder synskhet, derimot, mener man at den person som har den paranormale opplevelsen, ikke får sin informasjon fra et annet menneskes "tanker", men fra den ytre virkelighet. Synskhet handler om å motta utenomsanselig informasjon om ting, steder og hendelser i den ytre virkelighet. Gjennom "syn" kan mennesker få kunnskap om det som fremdeles ligger i fremtiden, dette benevnes, som de fleste vet, framsyn (eller prekognisjon). Gjelder det kunnskap om nåtiden, snakker vi om klarsyn eller clairvoyance. Av og til kan det være vanskelig å se om en opplevelse bør tolkes som klarsyn eller tankeoverføring. Endelig kan det dreie seg om fornsyn (retrokognisjon), det vil si opplysning om noe som har skjedd tidligere, kanskje for svært lenge siden. - Blant de mange ESP-opplevelser som våre informanter beretter om, er det ingen som jeg uten videre ville våge å plassere i kategorien fornsyn.

Synskhet er et fenomen som alltid ser ut til å ha eksistert i de fleste kulturer. Også i dag er det mange som tror eller erkjenner at synskhet og synske mennesker finnes, og det er kommet inn mange beretninger fra våre informanter om dette fenomen. Det kan være enkeltstående tilfeller, et lite glimt inn i fremtiden, eller et glimt av "det dulgte". Beretningene kan også handle om bestemte personer som "har evnen til å se" - de virkelig synske blant oss.

Mange nevner Marcello Haugen, som de har hørt om eller selv møtt. Men først tar vi igjen med en motforestilling:

Jeg kan ikke si å ha truffet synske personer som ser inn i framtiden. Klarsynte personer er vel mer analytikere som har et visst bakgrunnstoff å holde seg til som gjør at tingene de måtte forutsi, stemmer. - NEG 30065

Så kommer en del beretninger.

Min far og en venn av ham hadde tenkt å oppsøke Marcello fordi de begge hadde problem med en sønn. Den ene fikk ikke barn, den andre hadde trøbbel med nervene sine.

Når man kom til Marcello pr. bil, måtte denne settes på en dertil egnet plass et godt stykke unna huset "Svarga". Det var en ganske bratt bakke å gå opp, så de brukte litt tid på det samtidig som de diskuterte hva i all verden det ville være korrekt å betale en sånn mann. Ikke ville de være knørne, men - på en annen side syntes de det ville se så ovenfra og nedad ut å gi ham altfor meget også. De endte med å bli enige om at kroner 50.- fra dem hver muligens ville være så noenlunde korrekt. Dette var i begynnelsen av 1950 årene.

Vel inne hos Marcello la de fram problemene sine, men disse vet ikke jeg noe om svarene på, for det fortalte de aldri. Jeg vet bare at min bror og hans kone fikk ett barn året etter og senere ett til. MEN - det Marcello sa til slutt imponerte dem begge sterkt, nemlig: "Det er helt greit med det beløpet dere to ble enige om nedi bakken her som oppgjør"!

Jeg skulle likt å se fjesene deres da. - NEG 30000

I den neste beretningen hører vi om en "synsk jente fra Telemark" uten at navn nevnes.

Bestemor mistet en fin sølje. En synsk jente fra Telemark som var på besøk her, sa at bestemor hadde mistet søljen i veien, en gutt hadde funnet den og gitt den til en jente som bodde på den østre garden i bygda. Bestemor så etter på kirkebakken, og der gikk jenta med søljen. Hun hadde jo fått den, så bestemor sa intet og den er nok i den slægten enda. - NEG 29993

De følgende 3 beretninger gjelder også personer som var kjent for å være synske.

Jeg har ikke direkte truffet synske eller klarsynte mennesker, men vet om en som har den evnen, og kan fortelle etpar episoder av det han "så". (...)

En gardbruker ringte til ham, da vannledningen var lekk, så brønnen rant tom, uten at det vistes vann noen steder langs vannledningen. - Du har en dreneringsgrøft rundt uthuset, sa mannen. - Der er skaden, og vannet renner i grøfta og forsvinner. Gardbrukeren gikk i gang med graving, og der akkurat ved den nevnte grøfta fant han lekkasjen. - NEG 30002

Har møtt Lodvar Kårstad. Han tok ut vatn hos oss. En veinne hadde mistet noen smykker. Han sa hvor de lå i en veske. Det stemte helt. Far kontaktet en gang Marcello Haugen da en hest var spurløst borte. Marcello fortalte hvor den var, og far fant hesten i fjelltrakter langt borte. - NEG 30039

Der er (eller var) en synsk dame på Sunnmøre. Min mor skrev til henne om gifteringen sin som hun hadde mistet. Denne damen sa at den ligger under jorden så hun kan ikke se den, men den vil komme til rette igjen.

Vi hadde en brønn og mine brødre gjorde den ren, da der hadde samlet seg mye leire og mudder i bunnen. De hev opp gjørme i bøtter. Og der lå ringen som min mor hadde mistet for mange år siden. (Jeg har den på fingeren nå, arvet den etter min mor.) Som ung skrev jeg selv til denne synske damen angående min fremtid, og hennes svar stemte på en prikk! - NEG 30059

Flere informanter nevner at synske personer ofte har evnen til å helbrede.

Klarsynte personer finnes nok. Disse personene har ofte såkalte "varme hender". Min svigerfar hadde besøk av en slik mann som tok bort smerter i benene hans. Min kone oppsøkte ham for rygg smerter og etter fem behandlinger ble hun smertefri. Mannen sa tre år, men det holdt i fem år. Denne mannen som hadde vært gårdbruker, var flink til å finne igjen kuer og sauer som hadde forvillet seg inne på fjellet og i skogen. Denne mannen fant forøvrig vann til en brønn bare ved å føre en ønskekvist over et "kart" vi tegnet over min svogers byggetomt. - NEG 29855

Når jeg var liten bodde det en gammel dame i bygda mi. Hun var synsk, helbredte og så i framtiden. Jeg har selv fått helbredet en fot av henne. Var veldig liten når det skjedde så jeg har bare hørt om det. - NEG 29858

Men så hender det, og slett ikke så sjelden, at mennesker som aldri tidligere har vært i nærheten av noe oversanselig, plutselig får en slik opplevelse.

Min mann som er meget nøktern satt i nabohytta til seteren vår uten vindu til seterhuset. Han ble svært urolig og syntes han følte at det brant. Gikk ut og så etter,

men så ingen ild. Satte seg ned igjen og fikk ikke fred. Gikk opp til setra (som var leid bort) og gikk inn i kammeret hvor det var ovn. En anorakk hadde falt ned på ovnen, og det var begynt å brenne i veggen over. Dette er den merkeligste opplevelsen som vi ikke kan forklare.
NEG 29817

Andre informanter forteller om flere opplevelser som de selv, eller personer som de kjenner, helst noen som står dem nær, har hatt.

Engang i gymnasietiden mistet jeg på vei hjem fra skolen en nydelig gull klokkekjede som jeg hadde fått av min mormor. Bunn ulykkelig satte jeg meg ned og forfattet en annonse til den lokale avisen i Skien, der jeg beskrev hvilken rute jeg hadde fulgt fra skolen, via noen butikker og hjem.

Min far var i mellomtiden kommet hjem. Han hørte min historie, og syntes det var ille, men gikk så og la seg for å ta en førmiddagslur mens middagen ble ferdig.

Jeg syklet til byen, leverte annonsen, og kom hjem igjen. Min far, som lå på sofaen i stuen og hvilte, ropte meg inn. "Vær så god", sa han bare, og rakte frem hånden. Der hadde han gullkjedet.

Det viste seg at mens han lå og hvilte hadde han på en plutselig innskytelse reist seg, gått ned i kjelleren og bort til potetbingen. Der følte han med fingrene ned i et hjørne, og fant straks kjedet. Dette til tross for at jeg hadde fortalt ham at jeg hadde mistet kjedet i byen, og ikke engang selv tenkte over at jeg hadde vært en tur nede i kjelleren straks jeg var kommet hjem, faktisk før han selv var kommet. Jeg var selv helt fiksert på at det var mistet i byen.

Han fortalte forresten da at han hadde funnet ting på merkelig vis før, blant annet hadde han som gutt funnet en klokke som hans tante hadde mistet i skogen.
NEG 30037

Våren 1942 var jeg blitt kjent med en ung sykepleierske som siden skulde bli min hustru. En søndag ettermiddag vi hadde vært ute og spasert, skulde vi drikke kaffe i hennes hjem. Da vi kom dit var hele familien opptatt med å lete etter et lodd i pengelotteriet som husets herre hadde forlagt. De hadde lett lenge uten resultat over hele huset. Plutselig "så" jeg loddet og gikk inn i bestestuen og like bort til den store bokhyllen hvor jeg tok ut et bind av et leksikon og viste frem det bortkomne lodd til de andres store forbauselse. Ja, jeg tror faktisk de fleste var litt skremte av meg den nærmeste tid etter. (...) Underlig var det ihvertfall. Senere har jeg ofte funnet bortkomne gjenstander, men derimot aldri etter-søkte personer. - NEG 29991

Opplevelsene ovenfor må karakteriseres som tilfeller av klar-syn, mens beretningene som følger, gjelder framsyn.

Eg har frå eldre folk fått fortalt denne saga om "framferd".

Ein mann som budde i Øvre Ardal var på veg oppover vegen til Fardalen, truleg skulle han på vedaskog. Vel 1 km. oppover dalen merka han at det kom eit likfølgje. Han gjekk godt utfrå vegen og sette seg med huva i handa, medan følgjet køyrde framom.

Han kjende folket og nemnde fleire av dei på namn då han kom heimatt, men ingen kjende til at det hadde vore dødsfall oppe i dalen. På folket som var i følgjet, skjøna han og kven som "låg" i kista.

Eit par veker seinare døydde denne mannen.

NEG 30040

Min tante M.N. var en sommer på besøk hos en annen tante S.L., og hennes mann. De hadde et småbruk, og et par kuer. Min tante M. sov på et rom i annen etg. som vendte ut mot uthusene. En morgen våknet hun tidlig på morgenen, og sto opp og kikket ut av vinduet. Det var sommer og tidlig lyst. Da fikk hun se at tante (S) hadde sluppet ut kuene. Hun ble forundret over at de skulle slippes ut så tidlig, la seg igjen og sov til lengre ut på morgenen. Da hun da også kikket ut av vinduet, fikk hun se at tante S. slapp ut kuene, og det nøiaktig slik hun hadde sett det tidlig på morgenen. Det måtte vel være en slags vardøger. NEG 30003

Vi har tidligere sett på en del vardøger-opplevelser, og antydde at dette fenomen så ut til å ha med tankeoverføring å gjøre. Det ligger i sakens natur at det da ikke kan dreie seg om noe som ennå ikke er skjedd. Men såvel framsyn som klarsyn kan anta ulike ytringsformer; det behøver ikke være noe man "ser". Man kan også få "hørsels"inntrykk, og i sjeldnere tilfelle inntrykk fra andre "sanser" f.eks. luktesansen.

Opplevelsen nedenfor bør vel fortolkes som en framsynt hørselsopplevelse.

Jeg vet ikke om det skal kalles "Vardøger" det vi hørte, men dette hendte da jeg var ung. Min mor hadde ei tante som kom til oss, og etter ei stund ble ho liggende syk og ho vilde være her hos oss, for hennes eneste barn, ei datter, var i Amerika. - Det var blitt vinter med snø og frost, og en fin månelys vinterkveld var jeg og min mor i fjøset og stelte dyrene til kvelds. Vi ble ferdige, og idet vi kom ut hørte vi begge et kjøretøy nede på vollen, vi hørte sledemeiene gnisse i skaresnøen, og folk som pratet også, kunne det være far som hadde fått skyss hjem, for han var borte? Spring imøte med dem du, sa mor, og jeg så gjorde. Da jeg kom dit ble jeg stående å glo, der var ingen, og ikke hadde der vært noen heller. Skaresnøen lå uten merker etter noen, mens månestrålene gliet i snøkrystallene, bare mine egne fottrinn vistes. En tid senere døde tante, og min far og en gutt som var hos oss var dradd med hest og slede for å hente likkiste. Det ble kveld, og jeg gjekk ut for å se om de kom snart. Da

hørte jeg dem nede på vollen, akkurat samme lydene som da jeg for et par uker siden var der og ikke fant noen.
NEG 30042

Så tar vi med en eldre opptegnelse som ble sendt inn til NEG i 1957.

Far sin onkel lå syk i 1875. En av tjenerne kom en morgen inn og fortalte at han hadde set et likfølge komme ned mellom stovehuset og låvehuset, fortsette ned i fjæren (landingsplassen, støden). Han (tenesteguten) blev syk men kom seg for igjen. Nogen dage senere døde far sin onkel, og da begravelsen skulle foregå, vilde sønnen at de skulle bære hans far inn i storstuen. For at de ikkje skulle snu rundt kisten med liket, bar de den ut bakkøren og ned mellom stovehuset og låvehuset. Da sa drengen: - Dette likfølge har jeg sett før. - NEG 30004

Av og til vil det av forskjellige grunner være umulig å si om den utenomsanselige informasjon en person mottar, handler om det som skal skje nokså snart, det som skjer nettopp i øyeblikket, eller det som alt har skjedd.

Andre ganger kan det være vanskelig å avgjøre om en bestemt opplevelse skal fortolkes som tankeoverføring eller klarsyn. Ganske ofte skjer det også at opplevelser, ikke minst telepatiske, er svært ubestemte og nokså uklare i måten de ytrer seg på. Dette har vi allerede sett eksempler på ovenfor. Det kan dreie seg om intuitiv innsikt, en vag engstelse, eller en uforklarlig innskyttelse, som fører til at man plutselig foretar seg noe man ikke riktig skjønner årsaken til. Det handler med andre ord om erfaringer, der informasjonen man får, ikke "når opp til overflaten", men blir i underbevisstheten. For selv om man ennå ikke forstår hva ESP er, mener man nok at disse fenomener på en eller annen måte er knyttet til det ubevisste, til underbevisstheten. Her kommer noen slike opplevelser.

Da min datter var liten, ca 2 år. Det var om vinteren, jeg vasket alltid klær ute i brønnhuset. Da det var svært kaldt å ha en så liten tulle med seg der ute, satte jeg henne alltid på kjøkkengulvet med lekene sine. Hun var rolig av seg og lekte fredelig der, jeg kunne selvsagt finne gryter og kar utover som hun hadde dratt frem, men det var lett å rydde opp i. Mens jeg stod der og vasket gikk jeg plutselig fra vasken og inn på kjøkkenet. Da jeg lukte opp døren flammert det opp i et håndkle som av en eller annen grunn hadde falt ned på stråleovnen. Hva som ville ha hendt klarte jeg ikke å tenke på. Hun var for liten til å klare å lukke opp døren. Hva var det som fikk meg til å gå inn akkurat da? Jeg hadde ikke noe ærind inn, og jeg ville vært ferdig om en halv time. Noen ganger snakker man om englevakt. - NEG 30044

Fra en folkeminnegruppe på Vestlandet:

En deltaker som har vært helsesøster forteller: Sønnen hennes bodde et stykke fra henne, i nærheten av noen hus utleiet til oljeselskap.

Hun hadde vasket noen duker som hun så ville rulle i kjelleren sin. Plutselig fikk hun det for seg at hun heller skulle låne sønnens rulle. Underveis dit kunne hun i grunnen ikke forstå hvorfor hun gikk. Det var ingen hjemme hos sønnen og hun ville snu. Da kom det plutselig løpende en ung frue som gråt helt hysterisk. På engelsk fikk hun forklart at hun nettopp var flyttet inn i nabo-huset, uten telefon. Babyen hennes var blitt så syk, hun måtte få hjelp til ambulanse og lege. Vår forteller fikk låne en telefon, fikk fruene og babyen avgårde til sykehuset etter at lege hadde beordret det. Selv tok hun seg av fruens 2åring til faren kunne komme.

Da forsto hun hvorfor hun fikk den innskytelsen!
NEG 30070

Fra samme gruppe fortelles også følgende:

Selv opplevde jeg noe rart på en fjelltur. Mannen min og jeg var som vanlig på tur i ferien. I nydelig vær gikk vi oppover en bratt skråning på en smal sti. Plutselig oppdaget vi at vi var borte fra stien og kom opp i et svært ulendt terreng. Det var så rart, mannen min var en veteran i fjellet og vi hadde gått der tidligere også. Så kom vi plutselig over en bjøllesau som var falt ned i et hull slik at bare hodet og forbeina var oppe. Det var helt svartspist rundt sauene og et lite lam brekte så sørgelig ved siden av. Vi visste at noen gjeterere skulle holde til på en hytte i nærheten, fikk tak i dem og vi klarte å få sauene opp. Det var altså meningen at sauene skulle få leve! - NEG 30070

Mange av informantene foretrekker sikkert å fortolke slike intuitive opplevelser som en inngripen fra høyere makter; til det vil jeg si at den ene betraktningssmåten jo ikke utelukker den andre.

Sanne drømmer

Man behøver ikke være våken for å motta paranormal informasjon, det skjer også under søvn.

En drøm kan være sann fordi den handler om noe som skjer på et senere tidspunkt, drømmen går i oppfyllelse. Her dreier det seg om framsyn. Drømmen kan også avsløre noe som inntil da var skjult, altså en klarsynt drøm.

Drømmer kan være realistiske, eller domineres av symbolske bilder. Dette gjelder selvfølgelig også for sanne drømmer. En av våre medarbeidere sier det slik:

... Sanndrømt er jeg nok ikke bestandig, men det har hendt at jeg har vært det på en slik måte at jeg ikke vil karakterisere det som tilfeldigheter. For eksempel drømte jeg en natt en historie hvor en person jeg ikke hadde hatt i tankene på lenge, var innblandet, og dagen etter kom vedkommende fram til meg fordi han hadde fått kluss med mopeden og trengte en håndsrekning. Jeg har også hatt drømmer som jeg har tolket som advarsler og korrigerer av våkne tankebaner. For meg ser det ut som om "underbevisstheten" gir sine meninger tilkjenne i drømmene, men det skjer ofte i bilder hentet fra fortiden og på et språk som kan være vanskelig å tyde... - NEG 30068

Så går vi over til beretningene. En informant forteller om sin mor som en natt drømte at et rutefly falt ned:

Min mor hadde mareritt en natt om at et bestemt rutefly falt ned. Opplysning i neste dags dagsnytt at dette hadde skjedd og omtrent samtidig med drømmen gav henne et ordentlig sjokk. - NEG 29811

I denne drømmen var informasjonen helt korrekt og uten symbolske omskrivninger. Det gjelder også de neste beretningene, som ved siden av å være direkte og svært realistiske, også er gode eksempler på framsynte drømmer.

En som går i eldresenteret er fra Volda. Før krigen skulle hun opp til eksamen i 2. middel og da måtte elevene opp i alle fag. Hun var flink i alle fag utenom tegning der hun alltid fikk dårlig karakter. Hun grudde slik for denne prøven, den kunne ødelegge en fin hovedkarakter. Noen netter før eksamen drømte hun så livaktig at de skulle tegne en fin kaffekanne med mønster. Hun kontaktet bestevenninnen, fortalte det og sa: nå må vi trene på det. Venninnen bare lo og hun gikk igang med å øve seg alene etter å ha fått råd fra familien. Hun fikk en slik kanne å tegne til eksamen med resultatet M for første gang i sitt liv! - NEG 30070

Av og til er jeg redselfult sanndrømt, som da min mor døde. Jeg drømte åtte dager før dette hente. At hun var død lå i kisten og at jeg var sint på mine yngre brødre at de gikk for tidlig på fest etterpå.

Hun døde plutselig, alt gikk for seg slik jeg drømte, også det med mine brødre. - NEG 29878

Mine drømmer har enkelte ganger gått i oppfyllelse. Husker i hvert fall like før krigen jeg drømte at det kom så masse byfolk at det var fullt oppi ei havning vi hadde, og mange hadde vi inne i de små romma våre. Og så like etterpå, så brøt krigen ut, og det kom så masse fra byen til oss og flere. - NEG 29847

Eg veit ikkje om dette eg no vil fortelja høyrer til sann draum. Den fyrste gongen var vel første året etter far døde - om hausten 1956.

Me feilte nokre sauer, og eg kunne ikkje skjøna kor dei var. Så ein morgon, eg kan mest ikkje kalla det i draum, heller meir stundi mellom svevn og vaken tilstand. Då ser eg så tydeleg både sauer og lam - det var langt inni dalen, ca. 2 timar å gå. Men, eg tok i veg, og nett slik eg såg dei (klokka var omlag seks om morgonen) der dei gjekk, på same stad fann eg dei. Sauer og lam gjekk presis på same stad då eg såg dei, og då måtte nok klokka ha vore ti på føremiddagen. - NEG 30036

Jeg var vel 16-17 år gammel da jeg en morgen satte meg opp i sengen og stusset over en drøm jeg hadde hatt. Jeg så en meget pen jente stå ombord i en båt. Jenta hadde jeg aldri sett før, men hennes ansikt var så levende for meg at jeg ikke kunne glemme det.

Dette var om sommeren, og vi pleide av og til dra på tur med motorbåt til "Trollfjorden" hvor utenlandske turistskip ankret opp for å beskue denne vidunderlige naturen. Jeg stod på hekken av motorbåten og så meg omkring. Da fikk jeg plutselig se "henne", jenta fra drømmen stod der lys levende, ombord i en annen båt. Jeg må tilstå at det gikk kaldt gjennom meg, men da jenta også smilte og vinket, hoppet nok hjertet et par utakter. Før vi reiste hjem den dagen hadde jeg fått navnet hennes. Da jeg noen tid senere leste i avisen at hun var død, begynte jeg så smått å spekulere på hva det hele betydde. Vel, opplevelsen forblev i familien, inntil nå. Hvorfor akkurat jeg? Jo, der er faktisk hendelser her i livet som er uforklarlige. - NEG 30005

Vi skulle ha en ekstra innsamling i menigheten hvor jeg var involvert i opplegget. I uken før, jeg tror jeg drømte det først, så jeg for meg på en vegg 17.200. Dette sa jeg til kassereren og etpar andre. Etter optellingen angjeldende søndag var summen 16.800. På menighetssamlingen dagen etter hvor kassereren opplyste at søndagen innbrakte 16.800 og nevnte videre at en blikkenslager som hadde 400.- tilgode av menigheten, for en tid tilbake hadde sagt at disse skulle legges til ekstrainsamlingen, så det ble 17.200. Johs! Det var vel bare han og jeg som forsto hva han siktet til. - NEG 30069

Beretningen nedenfor er et eksempel på sanndrømthet, der det ikke er mulig å si om det er framsyn, eller klarsyn det dreier seg om, og rent praktisk spiller dette heller ingen rolle, selvfølgelig:

Yngste dotter mi er gift med ein gardbrukar i Hardanger. M.a. har dei ein del sauer som om sumaren beitar på Hardangerviddi. Ein haust fann dei ikkje att 15 av dei beitande sauene. Grannen som var med på sauesankingi den hausten drøynde ei natt at han såg dei manglande dyri. Dei gjekk på ei vik ved eit for han kjendt vatn. Tydeleg såg han dyri ved ei liti grov som rann ned i vatnet. Dagen etter stakk drøymaren til fjels, fann dyri han hadde drøymt om og der han hadde drøymt om dei var. - NEG 29819

Blant eksemplene på realistiske drømmer tar vi til slutt med denne beretningen, som i sannhet må kunne betegnes "en merkelig opplevelse".

... jeg hadde en merkelig opplevelse en natt, da jeg gjenomgikk et "repetisjonskurs" i fransk i drømme, og våknet om morgenen med større "aktive" franskkunnskaper enn jeg hadde da jeg la meg. Siste fransktid hadde jeg i 1968!
NEG 29865

Så følger noen drømmer der opplevelsene eller synene opptrer i symbolsk forkledning. Men symbolikken er enkel, og drømmene lette å tyde. Det behøver de jo ikke alltid å være.

I 1934 da jeg var matros ombord i S/S "Bestik" av Oslo, var vi underveis fra Nova Scotia til England trelastet. En natt da vi just hadde passert New Foundlandbankene, drømte jeg at jeg var hjemme og spaserte til byen. Jeg fikk se en flokk mennesker som stod på torvet og stirret på byens minste hus. Det ligger der enda og er fredet. Dengang bodde det en tidligere skibskamerat der med sin gamle mor. Plutselig fikk jeg se et lysende hvitt kors på taket. Jeg våknet og tenkte på A. som han het. Jeg hadde ikke truffet ham på årevis, visste ikke om han var ute eller hjemme, men drømmen gjorde såpass inntrykk på meg at jeg merket av datoen i kalenderen. En måneds tid senere da vi hadde losset i England, gikk vi til Rotterdam for å laste brunkull for Montreal. Da vi fikk aviser ombord så jeg i Agderposten at A. var død samme dato som jeg hadde min drøm mer enn 2000 mil borte. Vel et år etter var jeg en kort tur hjemme og traff hans gamle mor. Da jeg fortalte om drømmen ble hun meget glad. A. hadde aldri talt om slikt, om sitt livssyn, men hun oppfattet det som et bevis på at han var vell i havn som hun uttrykte det. - NEG 29991

Dette hendte i 1953, det var natt til 13. april. Eg drømte at eg og eldste bror min fylgde eit skispor over ei kvit fjellvidde. Vi såg det var skisporet til yngste bror vår. Vi fylgde skisporet, til det til slutt vart burte i det uendelege kvite.

Om morgonen fortalte eg mann min dette. Det var og fødselsdagen til yngste bror min. Hans 35 års dag. Ikkje lenge etter kom presten og fortalde oss at bror min var død. Han var reinsgjætar og var på Lesjafjellet og skulle sjå etter Skjåkrein i samletvåa på Lorafjellet. Med han sto og "gjorde" opp lassoen sin, stupte han framover og var død. Han hadde aldri vore sjuk. Eldste bror min hadde og drøymt noko liknande den natta. Eg gløymer ikkje den hendinga. - NEG 30041

I den neste beretning var det informantens mor som var sann-drømt; drømmen handlet om morens nære venninne. I drømmen kom venninnen

skridende oppover kirkegulvet i en stor katedral - i sort brudekjole - sort slør og hvit brudebukett - ingen brudgom - men noen sto og ventet men det kunne ikke mor se hvem var. Drømmen kom igjen og igjen hele natten og mor sa at hun var sikker på at venninnen hadde dødd om natten. Og det hadde hun. - NEG 29877

Jeg tror min nabo har uforklarlige evner. Hun vil ikke prate så mye om det, men hun drømmer "et kors" (muligens sort) før noen dør. Hun har sagt at det har hun opplevd flere ganger. - NEG 29849

Før vi gjør oss ferdig med sanne drømmer, vil jeg gjerne ta med en sann drøm som jeg tror kan være av et litt annet slag. I dette tilfelle er det nemlig mulig at informantens moster rent ubevisst hadde merket seg hvor teskjeen tok veien. Ja, dette er vel like sannsynlig som at det skulle dreie seg om utenomsanselig informasjon. Men først gjennom drømmen kom denne informasjonen "til overflaten".

Moster mi var ein gong så uløkkelig, ho hadde lånt sølvbestikket til mor mi til ein større anledning. Så mangla ho ei teskje, ho leita, kom ikkje til rettes. Så drøynde ho langt om lenge at ho låg ein sta ute. I den tid hadde dei ikkje utslagsvask på landsbygda. Det var ein plass ute i eit hål dei tømte vaskevatten. Ho rota med ei spade ned i og fann teskjea. - NEG 30058

SUBJEKTIVE OPPLEVELSER - MØTER

Som jeg nevnte innledningsvis, skjelner man mellom ESP-fenomen, som vi nå har gitt en rekke eksempler på ovenfor, og paranormale "møter" av ulike slag. Slike "møter" med gjengangere osv. faller selvsagt utenfor det som man kan kontrollere på noen som helst måte. Overnaturlige "møter" er uforklarlige øyeblikk da somme av oss får kunnskap om, eller kontakt med "en annen verden", en verden som vi i hvert fall da føler må eksistere et eller annet sted, utenfor, eller ved siden av vårt eget materielle plan. Vi har fått inn mange interessante beretninger om slike opplevelser fra NEG's informanter; det dreier seg stort sett om syns- og hørselsopplevelser.

Jeg kommer i det følgende til å presentere en del av dette stoffet, uten å kommentere opplevelsene mer enn absolutt nødvendig.

I spørrelisten bad vi om å få tilsendt fortellinger både om personlige opplevelser og opplevelser som nære familiemedlemmer eller kjente hadde hatt. De første vi gjengir her, bygger på personlige erfaringer.

En vinterkveld for ca. 12 år siden var jeg ute og gikk/sprang (joggetur). Det var halvveis måneskinn. Plutselig fikk jeg se et menneske gå ca. 10 m foran meg, og ikke

reagerte på noen måte. - Jeg gikk nærmere - og snakket til vedk. men helt uten reaksjon. Så tenkte jeg at det kunne føles ubehagelig at jeg gikk så nærme, når vedk. ikke ville svare. Ja-ja, så springer jeg forbi -- og da jeg var ca. 15 m. foran snudde jeg meg for å se om vedk. reagerte da, men da fantes ingen å se. ----- Jeg gikk tilbake og lyste i snøen for å se om vedk. hadde hoppet ut av vegen. Jeg gikk samme turen fram og tilbake 2 ganger, uten resultat. Men fullstendig uten spor. Dagen etter, med en gang det var lyst, tok jeg bilen og kjørte samme vegen for i dagslys å kontrollere, men fullstendig uten spor - og dette var på slett mark. - NEG 29848

...Sent en kveld, men det var jo dagslyst, gikk min jevnaldrene slektning og jeg tur. Vi så min fetters bil stå parkert på øvre siden av vegen i nærheten av Finnkonfjellet. Vi var vel en 50-60 meter fra bilen da jeg så en lys skikkelse sveve over vegen, opp fra sjøsiden, gå tvers gjennom bilen og jeg så tydelig gjennom henne noe av bilen og trærne og hørte tydelig da bildøren ble smelt igjen. Det hørte W. også, men han hadde ikke sett noe. Vel, jeg kan sverge på at jeg så det jeg så, men på den annen side så var jeg som sagt matet med alle slags historier og var nok lettroende. Det er det eneste spøkelset jeg har sett. - NEG 30056

I 7 år etterat min mann var død, var det uro om natten i huset vårt - og også på hytta. Både barna og jeg hørte det. Det var noen som gikk ute på gangen. I parentes kan jeg si at lenge trodde jeg at det bare var JEG som hørte det, og at jeg sikkert hadde en blomstrende fantasi. Jeg hadde nemlig stått opp mange ganger og åpnet døren til gangen, men aldri sett noen der. Jeg ville ikke si noe om dette til barna for ikke å skremme dem. Men - en dag spurte en av dem om det var jeg som var ute og gikk på gangen siste natt? DA fortalte jeg dem at dette hadde jeg hørt lenge og undersøkt, men - jeg hadde aldri sett noe/noen. Det herlige var at barna bare funderte sammen med meg. Ingen av dem ble noe engstelige.

Dette foregikk fra 1964 da min mann døde og helt frem til 1971 da datteren vår giftet seg. (Vi hadde en sønn - en datter - en sønn) Det samme var på hytta. Der ble det stille fra høsten 1971. - NEG 30000

Jeg var 13 år, og jeg satt i Påsken oppå en bakke, og det var vår, med blankstilla på fjorden. Og det var sånn 5-6 tiden på ettermiddagen. Da hører jeg at det er noen som setter båt ut, hører det klapper når båten kommer på sjøen. Hadde god oversikt om det skulle være noen av naboene. Hører når de ror; men ingen båt å se og akkurat på samme plass, var jeg så den mannen, da jeg jaget sauene da jeg var 6 år. Og lyden blev svaker og svaker jo lenger ut de rodde. Så jeg bare hørte at det rodde. Og mine fortellinger er sanne. - NEG 29814

For drøye 40 år siden hadde min far ei lita hytte i en av smådalene her sør, et par km. fra hans barndomshjem. Jeg holdt til huse i dette hjemmet noen somre, og om kveldene var jeg ofte på fisketur - gjerne til traktene omkring hytta som da var ubebodd. En kveld fikk jeg på en avstand av 40-50 m se en gråkledd mann sitte på verandaen aldeles stille. Jeg fisket i ei elv som rant forbi hytta, og tittet opp og så ham flere ganger. Da jeg ankom gården fortalte jeg dette til min 60 år gamle tante som la fra seg det hun hadde i hendene, så på meg og sa: "Så du har også sett ham". Mer fikk jeg ikke ut av henne. 10 år senere skulle min svigerfar og jeg til overnevnte hytte for å fiske et par dager. Vi ankom ved høylys dag, og like ved hytta kom en gråkledd mannsperson i mot oss. Han gikk med robotskritt og med armene litt ut fra kroppen - passerte svigerfar og meg på 2 meters avstand og forsvant. Det vi hadde opplevd gjorde et kraftig inntrykk på oss begge to. NEG 29860

Uforklarlige opplevelser har jeg hatt, ellers hadde jeg ikke trodd på det. Skal forsøke å gjengi en opplevelse: Det var midtvinters og bitende kaldt. Jeg skulle gå et ærend etter endt arbeidsdag, og dette var ikke mer enn etpar kilometer å gå, så jeg benyttet apostolenes hester. Månen skinte, så det var nesten lyst som om dagen.

Jeg hadde fullført ærendet og var på vei hjem. På en nokså lang, rett veistrekning fikk jeg se en mann komme mot meg. Han kom nærmere, og da så jeg at han var kledd i sort, til og med sort bredbremmet hatt. Personen var høy og slank. Da han kom på siden av meg hilste jeg, og tenkte at han måtte fryse på ørene som bare hadde denne hatten i kulda. Han svarte ikke på min hilsen. Jeg så meg tilbake, og da var mannen vekk. Ikke kunne han kommet så fort av veien, for det var svære snøplogkanter. Og nå slo det meg også at han gikk helt lydløst. Mine sko knirket i den tørre snøen så det skrek for hvert steg. - NEG 30002

For ca 4 år siden var vi på en annen støl, (...), for å plukke tyttebær. Vi gikk i lia like ovenfor stølen og plukket bær. Da kom en gråbrun gammel mann tulsende over stølsvollen, han bar på en grå ryggsekk av eldre modell. Etter ei stund så vi han gikk ned til elva med en kaffikjele. Siden så det ut som han forsvant i et sel like ved stølsvegen. Like etter var vi ferdige med bærplukkingen og gikk nedover mot stølen. Alle stølshusa var låst med hengelås utvendig, også det som den gamle mannen tilsynelatende var forsvunnet inn i. Stølen ligger svært bratt til oppe på ei hylle, og på veg nedover den bratte stien var den ingen å se, og det var heller ingen biler på parkeringsplassen på riksveien. Vi såg parkeringsplassen ganske tidlig mens vi gikk den bratte stølsvegen nedover. Etterpå hørte vi at for ca 25 år siden var det en mann som hengte seg på denne stølen. Vi er ikke overtroiske, men vi skjønner ikke hvor den gamle og merkelig kledde mannen tok vegen. - NEG 29861

Ca 1947. Dette hendte meg like før jul, da noen i en familie måtte reise bort i noen dager, og jeg skulle hjelpe de som var igjen med husarbeid og fjøsstell. (...) En natt blir jeg plutselig vekket - det er likesom noen som står ved siden av sengen. Om litt høres lette fottrinn som beveger seg mellom rommet og stuen. Det høres ut som kjelene på komfyren blir flyttet og stoler som beveger seg. Ved vasskranen og fatene som man vasket seg i var det stor uro. Jeg kunne følge med i den hvileløse uhyggelige gangen og grudde hver gang skrittene kom inn til meg og tilslutt er det som en knyttneve som slår for fullt på veggen over mitt hode. Jeg kommer meg fort opp og slår på lyset og med ett blir alt stille. Dette hente to netter etter hverandre ved en helg. Disse husene er forlengst revet og borte og spøkelsene med dem. - NEG 29990

Så følger noen opplevelser som ikke er selvopplevde.

Jeg har lyst til å fortelle en hendelse som to av mine bekjente var ute for, troverdige karer begge to. Dette er ikke så mange årene siden. De var på fisketur i et lite åstjern, og akkurat i disse traktene er det flere som har opplevd uforklarlige ting. Det nærmet seg midnatt, og de var lei av fisinga. De hadde hatt bål og koka kaffe. Så sier den ene av karene: - Vi får slukke skikkelig varmen før vi går. Med det samme han hadde sagt det, fikk de øye på to bunadskledte kvinner, en ung og en noe eldre. Dette syntes de var merkelig, at bunadskledte kvinner gikk her i ville åsen. De fortsatte forbi karene, gikk like ved bålet, og forsvant blant grantrærne. Karene ble stående å måpe, fikk ikke sagt et ord. - Nå får vi slukke varmen, sa den ene om en stund. Men den var slukket, og helt sopt for glør og aske. - NEG 30002

Jeg har ikke opplevd å se et spøkelse selv, men jeg vil fortelle om hvordan min mor fekk navnet sitt: Min mormor hadde ei venninne som bodde på en holme utafor Vega her. En dag ho hadde vært inne på Vega og skulde ro hjem over sundet røk det opp med uvær, båten kantret og ho omkom der i bølgene. - Året etter var min mormor gravid og ventet sitt femte barn. Ho hadde stelt noe barnetøy og skulde gå til loftet, der hadde ho ei lita kiste hvor barnetøyet ble oppbevart. Ho gjekk i sine egne tanker, og kommet et steg opp i trappen la ho til å se opp, og midt i trappen sto venninnen hennes som druknet året før. Er du her? spurte mormor, men fekk ikke svar. Da kom ho på at denne venninnen var jo død. "Vil du bli oppkalt"? spurte ho. Da svant synet sagte for øynene hennes, men mormor snudde og greide ikke gå til loftet da. Et par uker senere nedkom ho med en liten pike, min mor, som ble oppkaldt etter hennes venninne som druknet. - NEG 30042

Far fortalte også en merkeleg hendelse. Han kom forbi ein øde gard som var bruka som sæter om sommaren. Da han kom inni tunet fekk han høyre ståk fra kokkuset, det er det huset dem koka osten i. Han hørte det vart ausa opp av

gryta, så gjekk han inn og tenkte det var folk inni der, men da han kom inn var alt stille, og ingen spor etter nokon. - NEG 30051

En slektning forteller om en våraften hun holder på å rake ved låvebrua og den vesle røde buhunden følger med. Om en stund høres det ut som ett stort følge kommer kjørende rett gjennom gårdsplassen og mange stemmer som steg og sank. Hunden setter avsted og bjeffer rasende. Kanskje han så hvad det var. Litt senere er alt stille og rolig. Var det en gravferd? - NEG 29990

Min søster som lever enda fortalte meg en hendelse hun hadde sammen med mor.

De skulle gå å se til en gammel mann som var veldig syk. Da de kom til huset som han bodde, sto mannen i døra. Mor sa da "Ikke se på ham" vi skal gå inn til sønnen som bodde like ved. Da de kom inn dit, kunne sønnen fortelle at mannen var død om natta.

Min søster kan ikke glemme dette, hun var 8 år da. Min mor sa til henne at det var slikt som kunne skje. En spør seg selv "Hvorledes kunne de se ham, og hvorfor sa mor at hun ikke skulle se på ham?" - NEG 29878

Mine svigerforeldre (...) kjøpte i 1920 et hus bygget i 1880 årene. Den siste som bodde der var en gammel losenke men huset hadde stått ubebodd i noen år. Min svigermor, som da var i første av tyveårene hadde 2 små døtre som hun var alene med fordi mannen var til sjøs.

En natt våknet hun ved at hun syntes det var en eller annen i rommet. Det var månelyst slik at etterhvert som øynene vernet seg til, så hun ganske klart.

I hjørnet av rummet sto en gammel kommode som hadde fulgt med huset. Foran denne, med en rutet lang kjole og hodetørkle, sto en liten gammel kvinne og det så ut som om hun lette etter noe.

Selvfølgelig ble svigermor redd, men hun sa intet av frykt for å vekke barna, bare forvisset seg om at hun ikke drømte. Synet varte en liten stund og så forsvant konen ved at hun likesom bare ble borte. Først da våget svigermor å tenne parafinlampen og forvise seg om at ingen var i rummet.

Dagen etter fortalte hun dette for nabokonen som var losenkens svigerdatter. Denne ble noe oppskaket fordi svigermors beskrivelse svarte helt til losenkens utseende og klær. Svigermor hadde imidlertid aldri sett henne i levende live.

Selvfølgelig kan svigermor en eller annen gang ha hørt om henne og dette ligget latent i hjernen, men bevisst om dette var hun ikke. - NEG 29805

Dei hadde kanskje vore noko harde mot hestane på denne garden for lenge sidan og det er fortalt at folk frå nabogarden høyrde at dei kom til gards med tømmerlense midt på natten, høyrde at dei protta på hestane og slo på

jernbleggene. Dette er fortalt av troverdige folk som var sikre på at dei var i vaken tilstand. - NEG 29846

Den siste fortellingen som handler om "møter" med spøkeri og gjengangere, er nok av noe eldre dato:

I Seljord prestegard har gått att ein prest. Peter Hoffelt død på preikestolen 1860. Forpaktaren O. L. såg han i 1920. Ein kveld kom han ned trappa i full ornat og for forbi meg i gangen og ut på tunet - eg såg han til midt på tunet då slokna han brått bort - sa O. L. Ein troverdig mann.

Men eg veit om fleire attergangar her i Seljord - så eg er ikkje i tvil. - NEG 29871

Mot slutten av denne oversikten over hva NEG's medarbeidere har bidratt med av svar på spørreliste 159, tar jeg med noen beretninger som klart skiller seg ut fra de øvrige, på forskjellige måter.

To medarbeidere har sendt inn beretninger om såkalte bevissthetsutførder. En mann hadde flere Ut-av-kroppen-opplevelser (UKO) da han var i 40-50 års-alderen; og en kvinne beretter om en Nær-døden-opplevelse (NDO).

Det har vært skrevet mye om disse fenomener i løpet av de senere år, og ulike forklaringer er blitt fremsatt. Mange har søkt å bortforklare opplevelsene.

Men det finnes også et økende antall mennesker, kanskje spesielt i U.S.A., som føler at Nær-døden-opplevelsen er av metafysisk natur. Gjennom en NDO får personen som har opplevelsen, et glimt inn i "en annen dimensjon" - en verden fylt av kjærlighet, lys og erkjennelse.

Utenfor kroppen opplevelser hadde jeg flere ganger i 40-50-årsalderen. (...) Ved alle tilfellene, 3 eller 4 ganger, var jeg helt frisk og hadde ingen personlige eller forretningsmessige problemer og var i normal avbalansert sinnstilstand. Alle gangene skjedde det etter sengetid i halvvåken tilstand (alfa-nivå). Mitt bevisste jeg befant seg for kortere tid (1-2 minutter) utenfor kroppen, oppe under taket i soverommet. Derfra kunne jeg se min kropp som lå i sengen. En gang beveget mitt bevisste jeg seg ut gjennom det åpne vinduet i retning mot naboens hus for deretter å vende tilbake og ta plass i min kropp. Opplevelsene var egosentriske. Jeg iakttok meg selv i sengen, den ene gangen så jeg også landskapet utenfor huset før jeg vendte tilbake. Ellers hadde jeg ingen visjon eller mottok noe budskap. - NEG 29857

I - 49 kom jeg på sykehus med sprukken blindtarm. Jeg hadde hatt en lang syketransport og var helst dårlig da vi nådde fram til sykehuset. Da opplevde jeg en såkalt ut av kroppen opplevelse. Fra høyden så jeg ned på mine foreldre først, og etterpå min forlovede. Så ble jeg truk-

ket opp gjennom et rør. Jeg ble fylt med en helt utrolig glede og forventning over noe jeg skulle få se da jeg ante en lysning, men så ble alt mørkt igjen. Det neste jeg sanset var at noen ropte navnet mitt, og en følelse nesten som en skuffelse over at jeg var i live.
NEG 30054

Informanten selv kaller opplevelsen ovenfor en Ut-av-kroppen-opplevelse. Og det er den selvfølgelig også. Men den er etter min mening noe mer, nemlig en begynnende Nær-døden-opplevelse. Det finnes hundrevis av lignende beskrivelser av Nær-døden-opplevelser fra bl.a. U.S.A.

Her passer det å gjengi fire nokså ulike opplevelser, som likevel har en ting felles: de ligner ingen av de øvrige vi har gjengitt, og passer ikke inn i noe "mønster". Når det gjelder den første av disse beretningene, nøler jeg ikke med å si at den i sannhet synes å være fullstendig uforklarlig. De øvrige tre overlater jeg til våre informanter å fortolke.

Vi har hatt en uforklarlig opplevelse. Det var mens min mann tjenestegjorde på et fyr utenfor kysten. Det var vinter, og våre 3 barn, min gamle far og jeg var hjemme, min mann var på fyret 3 mil til havs på det ytterste skjær. Han hadde forlenget sluttet å røke, men han hadde et sigarettetuie som han var svært glad i for på forsiden var brudebilde av oss. - Så hendte det at vi fekk noen slektninger på besøk, mor, far og to smågutter, den mindste kunne ikke gå enda. Barna lekte med dette etuiet blant annet. Den ene gutten (4-5 år) kom til meg med det for at jeg skulde vise ham hvordan det ble lukket opp og igjen, han syntes det var artig når det kneppet i låsen. Jeg tok det og viste ham hva han skulde gjøre, (...). Det siste jeg så av etuiet var at mindstegutten satt på gulvet og lekte med det. Så dro de hjem til sitt, og jeg ryddet for kvelden, men etuiet fantes ikke, barna hjalp meg å lete, men vi tenkte at det var nok skjøvet under en kommode eller skap, så når jeg vasket gulvene kom det nok frem, men det var og ble borte. Senere en dag skulde jeg snakke med min mann i telefonen, og da samtalen var nesten over nevnte jeg at sigarettetuiet hans var kommet bort, vi hadde lett etter det men borte var det. Da ble det helt stille i den andre enden, og så kommer det rare: Han sier at etuiet hadde han med seg da han reiste ut, så hvordan i allverden kunne det være hjemme hos oss den kvelden barna lekte med det? For sikkerhets skyld gjekk han til soverommet, kom tilbake og sa at etuiet lå på nattbordet hans, men om det hadde vært borte hadde han ikke lagt merke til. Vi var alle forundret, og kan ikke forstå dette. - NEG 30042

Eg har fått "varsel" i drømme. Eg såg to guta som stod i vatn til livet. Dei ropte på meg og sa. Du må be for meg for vi held på å drukne. Den eine guten kjente eg, men den andre ikkje og det sa eg. Han sa då kva han heitte (etternavnet). Han var i uniform. Eg bad for dei kvar dag

og 8-9 måneder etterpå omkom han i uniforma, då "Sant Svittun" vart bomba ved Ervik på Stad. Eg fortalde broren til den omkomne dette og då sa han at guten var postmann som fulgte med hurtigruta og ordna post millom Måløy og Ålesund. Den andre kom til skade og døydde i Sydishavet noke etterpå. - NEG 30004

Mor fortalte at hun som liten (1906) lå ved siden av sin bestemor. På morgenkvissten kom det en lysning inne i rommet (en lys skikkelse) som bøyde seg over bestemor. Mor ble redd og dro dyna over hodet. Når hun våknet igjen var bestemor død. - NEG 30057

På spørsmål om rare opplevelser, veit eg mest ikkje kva eg skal svara. Eg hadde nokk ein rar opplevelse for mange år sia. Eg kom ut seint ein vinterkveld. Da fekk eg sjå eit stort blankt lysande kors på himlen. Eg var innat og henta mann min samt ein person til som fekk sjå det. Der strakk ingen forklaring til... - NEG 30051

Det finnes opplevelser eller hendelser som sikkert kan bero på tilfeldige sammentreff, men som likevel er så forunderlige at man føler de ligger på grensen til, eller berører "det uforklarlige". Jeg har valgt å sette endelig punktum med bertetningen om en slik hendelse.

...ble arrestert av tyskerne under krigen og sendt med fangeskipet Westfalen til Tyskland. Skipet ble senket utenfor svenskekysten og han druknet. Liket hans ble funnet igjen i sjøen i nærheten av hans egen hytte i Søgne vest for Kristiansand. - NEG 29999

LITTERATUR

- Brudal, Paul Jan: Uforklarlige opplevelser. En bok om parapsykologi og psykologiens grenseområder. 1981.
- Hygen, Georg: Vardøger. Vårt paranormale nasjonalfenomen. 1987.
- Hygen, Georg: Telepati. Vår medfødte mobiltelefon. 1988.
- Jacobson, Nils-Olof: Liv etter døden. Om mystikken og dødens problem, og en innføring i parapsykologien og dens forskningsresultater. 1972.
- Moody, Raymond: Livet etter livet. 1975.
- Ring, Kenneth: Life at death: A scientific investigation of near-death experience. 1980.

Da jeg begynte arbeidet med dette heftet, trodde jeg det ville bli en forholdsvis enkel oppgave, fordi det var kommet inn så mange gode og interessante svar på spørreliste 159. Og så var det nettopp dette som skulle gjøre det hele så vanskelig. Det var så mange flere av beretningene jeg gjerne skulle tatt med, men plassen tillot det ikke. Dette gikk spesielt ut over de lange fortellingene.

Med tid og stunder vil imidlertid alle svar bli benyttet - i en større undersøkelse som jeg arbeider med.

Hjertelig takk alle sammen.

Sigrid Smith

GLEDELIG JUL
GODT NYTT ÅR!

Reene Møstue

Siv Romm

Eli Inne Johnsen